

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Kül-monostortutca 181. szám.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, és szombaton délelőtt. Ára évi nyolcvan 3 ft. o. 6.
Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. 6. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
A „nyitlér” cikkek sora után 30 kr. előfizetés mellett a szerkesztőséghez csatoljuk.

KIADÓ-HIVATAL:

Központ, STEIN J. könyvkereskedése.

Politikai szemle.

© Az országgyűlési baloldal nov. 25-ki értekezletéről mai lapszemlénk hoz hiteles értesítést, s ezzel tisztában vagyunk az alsóház mindkét nagy pártjának a legújabb királyi leiratra vonatkozó nézeteivel.

E két nézet közt tulajdonképp elvi különbséget nem látunk. Csak a logikai következtetés, a corollarium az, hol egymástól eltérnek.

Tisza indítványa szerint a korona sürgetőleg felkérendő, hogy a miniszteriumot nevezze ki haldéktalanul, s a magyar királyság helyzetessége viszsza alkotmányos jogaiba. A Deák-párt szintén ily feliratra nézve állapodott meg, s bizonyára nem kevésbé büre az ország jogainak, s nemkevésbé határozott követője a jogfolytonosság elvének, melyhez szigorúan ragaszkodik.

Tisza indítványa szerint azonban a felirathoz kijelentendő lenne, hogy míg a miniszterium ki nem nevezetetik, az országgyűlés is kénytelen felfüggeszteni a kiegyezkedés iránti tárgyalásait, mert e tárgyalások csak a jogfolytonosság elvének megsértésével lennének folytathatók, valameddig a jogfolytonosságnak tényleg s teljesen elégtéve nincs.

A Deák-párt ellenben e következtetésnek nem ad helyet, sőt azon nézetben van, hogy miután a 67-es bizottmány a mart. 3-ki mindent megtagadó leiratra a ház által a közösügyek tárgyalására kiküldendőnek találtatott, annak munkálata nem akasztható meg következtetés nélkül, most, midőn a kir. leirat legalább elismer, sőt megajánl valamit.

Mindenesetre sajnos, hogy ez a „valami” még távol áll a törvényes igények teljes kielégítésétől; de a Deák-párti logika kézzelfoghatólag szabatosabb. Az országgyűlésnek következtetésnek kell lennie, vagy saját nyombuszát rombolja le, s e következtetés semmi áldozatba sem kerül, mert a mint maga Deák is mondá: ha majd a 67-es bizottság munkálata készen lesz, az országgyűlésnek teljes jogában álland, e felett tanácskozással bocsátkozni, vagy — ha ezt tenni nem akarja — a tárgyalást félretenni.

Ez egyszerű s objectív illusztrációja a két párt szempontjának, s mi bátran olvasóinkra bízhatjuk annak megítélését, hogy melyiknek adjanak előnyt a másik felett.

A mi a külpolitikai láthatárt illeti, minket már geographiai helyzetünkkel fogva is mindenestre legközelebből érdekelnek a keleti kérdés körüli mozzanatok. Ezek közt legfontosabb az, hogy miután a Porta Károly herceget (a szerződés ellenére külföldi) elismerte Moldva-Oláhország fejedelméül, viszont Oroszország sem tekintti többé reá nézve kötelezőnek a szerződéseket, hogy ő is gondoskodik hitorsosairól keleten, s szövetségbe fog oly hatalmakkal, melyek az ő érdekeit méltányolják. E nyilatkozatot már most úgy tekintik, mint az orosz-porosz titkos szövetség bevallását, s mind Párisban, mind Bécsben szövetekezési eszmékkel foglalkozóknak. De — a mint ezt a „Hon”-ban is olvassuk — Párisban az a meggyőződés, mikint Franciaország és Austria csak úgy találkoznak együtt keleten, ha ez utóbbi képessé tette magát keleti politika követésére, t. i. ha Magyarországot tökéletesen kielégítette, s ha ezen politika követésében nem az osztrák császár, hanem a magyar király a főtenyész. Mindaddig, míg Franciaország egy Magyarországgal ki nem békült Austriát lát maga előtt: addig „hullá”-nak tekintik s nem fog Austriával semmi bensőbb szövetségbe lépni, bármennyire fáradoznak Metternich herceg, Grammont hg és Beust báró a francia-osztrák politikai érdekek közöttössége mellett szónokolni.

E nevezetes kérdésre, mely minket oly közelről éget, alkalomszerint még visszatérünk.

Egy másik közérdeklő kérdés, mely az európai közvéleményt s nálunk is a kedélyeket foglalkoztatja: a mexicói császárság sorsa. Minden nemzet odanyilvánul, hogy ennek napjai meg vannak számitva, miután a francia protectorátusnak is vége. A mely perczben Miksa császár elhagyja a birodalmát, azzal bezáródott e császárság történelme. De a sok ellentmondó hírek közül még nem constatható, hogy Miksa császár valóban búcsút vett volna birodalmától, a hol a legjobb intenciók mellett sem alapíthatá meg dynastiáját, miután a közvélemény a legjelesebb tulajdonokkal felruházott s legjobb uralkodót sem karolta fel, mert akarátja ellen tétetett oda, s ebben egy nagy tanúság rejlik: a népeket nem lehet erőszakkal boldogítani!

Észleletek az utóbbi hadjáratról.

II.

Kézdivásárhely, 1866. november.

Minekutána a lapok némely észrevételeire feleltünk, menjünk tovább. A mint tudva van a poroszok megtámadták az osztrák hadtesteket, melyek a csehországi szorosokban fel voltak állítva, s a lehető legkeményebb ellentállás után az osztrákok kénytelenek voltak visszavonulni; mert a gyűti-fegyver pusztításának nem tudták ellentállani; ugyan-csak azután is, míg a sereg Königrácznál egyesült, szüntelen veszteségben voltak.

Mindezen vereségek után, a katonai notabilitások Bécsben avval vigasztalták a népet, hogy ezek csak másodrangú vereségek, és nem volnának lényeges befolyással, majd a főcsata mindent helyre hoz.

Az igaz, hogy az egyes hadtestek veresége katonai szempontból tekintve, csak másodrangú volt, de az is áll, hogy sok másodrangú vereségre nagyobb részint az elsőrangú is következik; mert a vereségek által lehangolt katonát nehezen lehet többé helyre hozni, az engedmesség ugyan megvan, de ha a katoná egyet meg van győződve arról, hogy az ellentállás haszontalan, akkor győzni sem lehet.

Ezen csapások után a fővezér összeszedi a már tetemesen megrongált hadtesteket Königrácznál a főcsatára, melynek kimenetelét tudjuk. Itt az a hiba fordult elő, hogy az állásnak kulcsát, Klumot, az ellenség elfoglalta, már most az a kérdés, hogy ha osztrák részről Klumot el nem veszítik, megnyerték volna-e a csatát?

Igaz, hogy a csata tovább tarthatott volna, de a poroszok mindenesetre megnyerték; mert kezdetben csak a gyorspuskával voltak tulnyomók, de minekutána az egyes osztrák hadtestek roppant veszteséget szenvedtek, ennek következtében Königrácznál a poroszoknak számszerint is tulnyomóknak kellett lenni; ezt még abból is lehet következtetni, hogy egy tetemes sereggel megtudták kerülni az osztrák seregnek egyik szárnyát.

A veszített csata után megtörtént a visszavonulás, és ha a poszoszok annak rendje szerint az osztrák sereget üldözik, az Elbe folyónak egy második Berezínának kellett volna lenni; de még szuszszanást sem kellett volna engedni Olmüczig. Ennek az üldözésnek a következzése a lett volna, hogy a még maradt osztrák sereget podgyászostól s ágyustól nagyobb részint elfogják. Hogy miért nem történt, azt nem tudom, lehet, hogy talán a politika a dologba beleszóltott?

Erre a csatára egy megjegyzést olvastam, mely ilyformán hangzott: „Jó lett volna több helyeken sáncokat felhagyatni, s az állást ezáltal erősíteni. Ezt, a kinek a katonai ABC-ről fogalma van, tudja.” Igaz, hogy a tábori erődítmények sok helyt hasznosak, de hogy megfeleljenek, azoknak elkészítésére idő kell. Egy tábori mellvédnek 5 láb magasnak, az alapján 6 vagy 7 láb, a tetejében pedig legalább is 5 láb vastagnak kell lenni; az ilyen mellvéd ellent áll az apró fegyvernek, s ötszáz lépésnyire a 3 fontos mezei ágyúnak, de a 8 fontosnak már nem; igen de azt is tudjuk, hogy a táborokban 12 fontos ütlegek is vannak, melyek arra valók, hogy azon akadályokat, melyeket a mezei ágyúk nem tudnak elhárítani, elhárítsák. Egy ilyen tábori mellvédnek, melynek 50 öl a hosszúsága, két 10 fontos vet, és hat 12 fontos ágyúval, egy negyed óra alatt úgy össze lehet rombolni, hogy hire neve sem marad, s az a mögött lévő katonákból többen pusztulnak el, mintha szabadban állának.

De mi a legszebb, ott van Theresienstadt, Königrácz, Josephstadt és Olmücz, bárcsak a poroszok azt kérdezték volna, hogy mire valók? Ezek a várak nem tudták az ellenséget feltartóztatni, s az osztrák fővezértől azt kívánják, hogy egy pár patkánytúrassal tartóztassa fel azt.

Ezzel ugyancsak nem azt akartam mondani, hogy a tábori erődítményeknek nincsen hasznuk, sőt igen czélszerűek hidegjeleknél, szorosokban stb., ha elegendő idő van azoknak jómóddal való elkészítésekre; de nyílt

csatatereken, hol 600 vagy 700 ezer ember szemben áll, ott, hol egyik szárnynak a vége a másiktól 2 mföldnyi távolságra áll, ott 100 vagy 200 öl erődítmény csak annyi, hogy van és nincsen, azzal a boncsokokkal nem fogja senki is megakadályozhatni, hogy az ellenség egyik vagy másik szárnyát meg ne kerülje, vagy hogy egy más alkalmas helyen keresztül ne törjön; tehát úgy hiszem, a fővezér tudta az ABC-t.

Itt még egy vélemény tisztán az volt, hogy a csehországi veszteségnek a rossz vezénylet lett volna az oka, én pedig ezt visszautasítom, és bátorodom négy pontot felállítani, melyeket a veszteség okának tartok.

Először: Az tudva van, hogy egy hadjárat alatt, de különösen egy csatában a fővezéri parancsolatoknak pontos teljesítése, a legelső és legfontosabb feladat; ha ez nem történik úgy a hogy kell, vagy veszteség, vagy vereség a következzése; nézzük már most a két felet, hogyan állottak ebben a pontban. Mi a poroszokat illeti, e részben tulnyomók voltak a tábori telegraph által, ez az eszköz az, mely a nagy házogat a parancsolat és végrehajtás között kitölti, ez a gép az, melyről el lehet mondani, hogy egy mföldnyire a gondolat és tett között, talán csak egy fél perc a különbség; és mi még hozzá tennivaló az, hogy a parancsolat tiszta, megmásholhatóan és félre nem érthető.

Gondoljuk el már most, hogy még osztrák részről egy nyargoncz lóhalálában egy mértföldnyire elnyargal, mi nem történhetett a poroszoknál?

De vegyünk már most eshetőségeket, t. i. az osztrák fővezér egy szóbeli rendelet küld a csata alatt a jobb szárnyon levő altábornagyoknak, hogy hadtestével e vagy ama mozdulatot tegye meg. A nyargoncz megindul lóhalálában, szerencsétlenségére egy árkon keresztül ugrat, lehull a lóról, a ló elmegyen s a parancsolat a földön fekszik. Egy más rendeletet küld a bal szárnyra, a nyargoncz megindul, szerencsétlenségére egy pattanó gránát megijeszti a lovat, a ló elkapja a nyargonczot, s úgy elvisz, mint Königrácznál a kutya a nagydobot; már most ki az oka, ha a rendeletek nem teljesülnek?

De tegyük fel, hogy a nyargonczok szerencsésen megérkeznek s a rendeleteket átadják, de az altábornagyok rozslu hajítják végre, a fővezér feleltre huzza őket, s ezek a magok inyekre magyarázzák a rendeletet. Hiában bizonyítják a nyargonczok az ellenkezőt, mert a katonai törvények alapelveinek következtében „az alattvalóknak nem szabad igazának lenni, a felebbvaló ellen”; ergo a nyargonczok 3 hétre a hüvökre mennek, és köszönik meg, hogy haditörvényszék eleibe nem állíttatnak.

En azt hiszem, hogy a legelfogultabb ember sem tagadhatja meg azt, hogy ebben a részben a poroszok nem lettek volna előnyben, és hogy a győzelmeket egy részint a tábori telegraphnak köszönhetik.

Másodszor: A gyalogságnak aránylagi könnyűsége a poroszoknál nagy behatással volt a győzelemre.

A katonai közmondás azt mondja, hogy: „a fővezér eszének a gyalogság lábában kell lenni”, a mi igen tiszta, mert ha a gyalogság lassu, a lovas s a tüzér is lassu, ha pedig a gyalog sebes, a más két fegyvernem is sebes; egy szóval a három fegyvernemnek összhangzásban kell hatni.

Hasonlítsuk már most a két ellenfél gyalogságát össze.

Az osztrák gyalog-katonának egy 14 fontos fegyver van a balvállán, a nyakában egy 3 vagy 4 fontos köpenyeg, 4 vagy 5 font töltés a derekán, s egy 20 vagy 22 fontos bornyutárisnya a hátán, s így legkevésbé véve 41 font terü nyomta az osztrák katonát. Ellenben a porosz katonának balvállán volt egy 12 fontos fegyver, a nyakában egy 3 vagy 4 fontos köpenyeg, s a derekán 5 vagy 6 font töltés, így hát a porosz katonát legfőlebb csak 22 font teher nyomta.

Gondoljuk már most az osztrák katonát 8 óráig a königráczai csatában, onnan vo-

nuljon még Pardubiczig, azaz 4 mföldnyire vissza, tegyük ehhez még a 152,439 embert, hát mégis felakadunk 147,561 emberrel — justitia regnorum fundamentum, ezzel azt akarom mondani, hogy igazat kell beszélni. Be jó lett volna most egy vaspálya Nagy-Váradtól Brassóig, legalább a szegény sebesülteinket haza hozhattuk és ápolhattuk volna!

Nem tudom mennyiben van igazam vagy nem, de ha a tölem felállított négy pontot megfontolom, elmerem mondani, hogy nem a vezényletben, hanem a fennebbi pontok szerinti okokban rejlett a csehországi veszteség. Mi a vezényletet illeti, a legjobb lehetett, de ha az ellenfél mindenben oly tulnyomó, mint a poroszok voltak: ott már győzni nem lehetett — mert az erő nem volt ahöz való.

Lapszemle.

A „Hon”-ban olvassuk: A baloldali képviselők f. hó 25-iki a Nádor-szálloda helyiségeiben tartott értekezleten Tisza Kálmán indítványa folytán közmegállapodással elhatározottat, hogy a legközelebbi országos ülésben egy indítvány nyújtassék be az iránt:

választassék egy 15 tagból álló bizottság, mely a f. hó 17-én kelt kegy. kir. leiratra választási javaslatot készít, melyben indokoltan nyilvánítassék, hogy a képviselőház mindazokhoz, melyek a feliratokban a jogfolytonosság szempontjából elmondattak, tántoríthatatlanul ragaszkodik,

és hogy miután a képviselőház azon az utolsó felirathoz is kifejezett reményben kezdte meg munkálkodását, hogy az ország jogai, törvényei visszaállítása iránt felirataiban kifejezett kérelmei teljesítettnek fognak: most, midőn a kegy. királyi leirat e remény teljesedését a jelent illetőleg megtagadja, s a jogos kívánalmak csak egy részének a jövőbeni teljesítését is az országgyűlés további munkálódásának eredményétől, mint előfeltételt teszi függővé: a képviselőház a nélkül, hogy a jogfolytonosságot megsértendő, tovább nem haladhat.

De egyszerűsöd legalázatosabb kérelemmel járuljon a Felséphez az iránt, hogy az országnak ismételtén kifejezett kérelmei értelmében az alkotmányt teljes épségben visszaállítani méltóztatassék; hogy annak megtörténte után a képviselőház egy az ő felsége által kijelölendő ügyekben, mint mindazokban, melyeknek elintézését az ország érdekei okvetlen követelik, működését megkezdhesse és a baze minden nemzetiségű és hitfelekezett polgárai jogos és méltányos igényeinek kielégítésére folytathassa és bevégezhesse.

Ezután az értekezlet részint még folytatógos tanácskozás tárgyait tevő kérdésekkel, részint a kör beloldaira vonatkozó ügyekkel foglalkozott.

Végül közmegállapodással elhatározottat, hogy az értekezletben létesülendő közérdeklő megállapodások az e végre fölkerült tagok által hitelesen a „Hon” hasábjain közöltessenek.

— A „Magyar Világ” egyik főcikkében a kegy. kir. leirat tartalmáról szólva, annak három pontját tartja kiemelendőnek, mivel éppen jogaink leglényszerűségeit érintik.

A kegy. kir. leirat — úgy mond — a 15-ös albizottmány javaslatának tartalmát elismeréssel említi a rendezés alapja gyanánt; — annak a hadügy, a közvetett adók és az államadóságok fölötti véleményét azonban oly változtatással ajánlja a képviselőtestület figyelmébe, melyek habár lényegileg a javaslat e pontja értelmét nem semmisítik meg: de azokat mindenesetre átalakítják. Ugyanis: 1. „A 15-ös albizottmány a hadügyre nézve, 11 dik pontja alatt javaslatának a hadsereg vezérletére, vezényletére és belsővezetetére nézve a közös intézkedést véleményezi, de a 12. pont alatt a hadsereg időnkénti kiegészítését, az újonczok megajánlásának jogát, a megajánlás föltételeinek és a szolgálati időnek meghatározását, elhelyezését s az élélmézést az ország számára tartja fenn, míg a 12. pontban kitölti a magyar törvényhozás részére, a védelmi rendszer szabályozásához s átalakításához a kellő beleegyezést.

A kegy. kir. leirat a 11. pont értelmét elfogadva, a 12-ik pontra azon észrevételt nyilvánítja, miképp a hadsereg egységes vezérletének érdekében szükséges, hogy a szolgálati-idő meghatározása és a kiegészítés körüli intézkedés elvei közös egyetértéssel állapíttassanak meg.

Ezt nézetünk szerint másképp nem magyarázhatjuk, mint úgy: hogy a kegyelmes kir. leirat ki-

vánatosnak tekintti, hogy az országgyűlés a szolgálati határidő és a kiegészítési mód elhatározásánál a hadsereg létszámát kiegészítő többi tartományokat figyelembe véve, azok képviselőivel tartandó értekezésre vagy érintkezés által a szolgálati idő kiegészítési elvekre nézve összehangzott végzéseket hozzon: magától lévén érthető, hogy a kegy. kir. leirat nem akarja ezáltal a magyar országgyűlés határozataira nézve a többi tartományok e körüli eljárását s elvét egyedül irányadónak kijelölni, mert az egyöntetűség érdekében a másik fél épp ugy figyelembe tartozik a magyar nézetet venni.

A hadügy e tekintetbeni gyakorlati felét véve szemünk elé, a kegy. kir. leirat értelmét így magyarázhatjuk: a hadsereg egységes vezérleténél fogva nem lehet célszerű, hogy például míg Magyarország a szolgálati időt 6 vagy 8 évre határozza, addig a többi tartományok hadjuttatásukat két évre állítsák, vagy akár megfordítva, mi egyformán azon következtetést szűlné, hogy a csapatok hadképességében nevezetesen különbség állna elő. Vagy nevezetesen bátrányt szűlné a hadsereg nézve, ha például Magyarország hadkiegészítési jogánál fogva, figyelembe nem véve a többi tartományoknak évenkénti jutalék kiállítását, saját újonczait három évenként állítaná, s ezáltal azt eszközölné, hogy míg időnkint a csapatok nem pótolhatnának, egyszerre ismét a zászlók alatt csupa újonczok legyenek. A hadsereg nézve visszaszerezést gyakorlatilag egyformán intézkedéseket akarja tehát a kegy. kir. leirat megelőzni, midőn figyelmeztet a szolgálati idő meghatározására és a kiegészítési elvek megállapítása körüli összehangzat szükségére. De az újonczmegszavazási jognak aggodalmat szült megtagadását a kegy. kir. leirat soraiban részünkről föl nem lelhetjük; nem találjuk benne megsemmisítve az ország befolyását, az újoncz kötelezettség vagy az az alóli fölmentés feletti határozatát iránt sem; nincs az ország intézkedhetése az elhelyezés és élelmezés iránt kizárva; nem von korlátot a képviselőt elé; hogy a hadsereg magyar részének bármily irányu érdeke tekintetében fölterjesztéseket tegyen, s így egyáltalán nem tagadja meg az ország jogos befolyását a hadügyekre nézve.

2. A 15-ös bizottmány 19. pont alatt következő véleményét ad: ha mindkét fél célszerűtnek tartandja, hogy a zárvonalok föl ne állíttassanak, mintán megtörténhetné, hogy egyik fél határozatai a másiknak indirect jövedelmeit megsemmisíték: kész a magyar országgyűlés időről-időre a másik részszel ez érdekében meggyekezdesre lépni. A kegy. kir. leirat e tekintetben elkerülhetlennek tartja, hogy a közvetett adók s az államegyedáruesség ügye előleges kiegyezkedés útján kijelölendő azonos elvek alapján rendeztessek. A kegy. kir. leirat tehát az albizottmány véleményétől annyiban ter el, hogy a közbelső vámsorompók felállítását föl

tételezhetőnek nem tartva, a 19. pontban véleményezett közös egyezkedést okvetlen szükségesnek jelözi. Tagadhatlan, hogy e pont kizárni látszik az ország ama jogát, hogy a közbelső vámpontok felállítására, de ezt nem a jogtagadás eszméjéből, hanem a mai kor forgalmi igényeinek méltánylása, s a közgazdasági érdekek értelmes felfogása szempontjából véli tehetni, s e mellett nem fosztja meg az országot a közegység által megállapítandó indirect adók kezelésétől.

3. A 15-ös albizottmány politikai szempontból a törvényszabta kötelesség mértékén túl hajlandó az államadosságok egy részének elvállalására, mely czélból ő felsége többi országaival egyezkedésbe bocsátkozni ajánlkozik, ezen egyezkedés által határozván meg az országra esendő rész mértékét. A kegy. kir. leirat e tekintetben egyenesen a közös kezelést jelöli ki lehetőségek, az államhitelt is egységesen kezelendőnek tekintvén.

A kimutatott különbségek által véljük a kegy. kir. leirat tartalmát elterőnké bízhatni az albizottmányi javaslat értelmétől. — Nem örülhetnénk annak, ha képviselőtünk alkotmányos jogaink iránti feltételekkel teljesen kivetkezve, éreztetvén a tárgyára nem tenné a kegy. kir. leirat tartalmát, de még inkább szomorító lenne, ha azt merev jogtagadásnak képzelve, nem tartaná az elé kedvezőnek arra, hogy ennek alapján alkotmányos életünk jövőjét kifejleszthessük.

— Az alsó-austriai tartománygyűlés felirati bizottmánya a választfelirati javaslat szerkesztését befejezte. Reichsrath kell nekik. De a felhivatalos „Wiener Journal“ erre vonatkozólag legutóbbi számban így ír: „Az alsó-austriai tartománygyűlés választfelirati javaslata előttünk fekszik. Tiszteletteljes hangon s a Fejedelmet a nép hűségéről és hódolatáról biztosítva, az irat mindazáltal a birodalmi tanács ismét összehívását kéri. Itt sem a tágasb, sem a szűkebbről nincs szó, s ezen nyilván szándékos kihagyásban rejlik bizonyára a tett kérelem legtalálható bírálata. Bizonyára minden elfogulatlan át fogja látni, hogy a tágasb birodalmi tanács egybehívása egyjelentőségű lenne a Magyarországi kiegyenlítés irányzatú törekvések megbírsításával. A mi pedig a szűkebb bir. tanácsot illeti, ugy az formális szempontból tekintve, a tágasb pótlékaul nem használható. Oly kelleket és jogokat tulajdonítani annak, melyekkel nem bír, újítás lenne, melynek bizonyára a februári alkotmánygyűlés semmi köze sem volna. El nem tagadható tény, hogy ez alkotmány a kiegyenlítés útjában, és pedig nemcsak Magyarországgal, hanem a birodalom más népeivel és alkateszeivel is akadályt állott. Ha azon tény elismerni nem akarják, ez annyit tenné, mint az igazság előtt szemet hunyni s az ügyet a formának feláldozni. Ha azonban

ez elismertetik, akkor a felfüggesztést, mint szükségességet méltányolni kell, melyet ugyan fájlalni igen, de az államjólét szempontjából kárba tenni nem lehet.“

— A hivatalos bécsi újság esti lapjában olvassuk:

„A magyar lapokban ma nem csekély meglepetésünkre egész sorát olvassuk a „Wien. Abp.“ ellen intézett polemicus megjegyzéseknek, melyek főképpen a legk. leiratot commentáló czikkünkben állítolag foglalt „fegyveresek“ vonatkozásban. Nem csekély meglepetésünkre; mert éppen mi nyilatkoztunk — a „P. Napló“ egyik megjegyzéséből indulva ki — az afféle publicistai tiltetések czelszerűsége és loyálisitása ellen, s czikkünk utjonai figyelmes átolvasásakor egy tételt nem találunk benne, mely azon értelemben magyarázható, melyet annak a magyar lapok szemmeláthatólag erőszakkal tulajdonítanak. Ha azon helyen vélnék fenyegetést találni, melyben kimutatunk, hogy jelenleg a magyar országgyűlés kezei közé van letéve az ország kívánalmának betöltését lehetővé tenni — mi különben, és pedig senki sem mondhatná meg, meddig, kérdésbe helyezhetnénk — ezen fel fogás alapját talán a lényeg szerint helyes érzelmek képezi. De legyenek igazságosak és ismerjék el, hogy az sem a „Wien. Abp.“ valamely „alárendelt journalistájának“, sem a kormánynak nem fenyegetése. A fenyegetés a viszonyokban rejlik, s mi valóban azon véleményben vagyunk, hogy ugy Magyarország, mint az őszbirodalom jóllétére alig lehet fenyegetőbb valami, mintha a kiegyezkedés ujalag kérdés alá helyezettnek, s a kormány őszinte és loyális eljárása nem találja fel azon alapot, melyre bizalomteljesen számított. Ennyiben elfogadjuk a magyar lapok nyilatkozatait, s csak azon kívánságunkat nyilvánítni meg, vajha világosabbak lennének azon eszmétársasítást illetőleg, mely őket eme nyilatkozatokra birta. Bajosan fogják feltalálni az első láncszemet a „Wiener Abpt.“ valamelyik megjegyzésében.

Ez alkalommal nem hallgathatunk el egy kis mellékes megjegyzést. A „P. L.“ nem minden célzás nélkül arról értesített magát, hogy a „Wiener Abpt.“ czikkét nem a külügyminiszter ur sugalmazta. Ha azt akarja ezáltal ujalag kifejezni, hogy Beust ur és a kabinet többi tagjai között véleménykülönbség létezik, ugy erre csak kevés szóval válaszolhatunk. Fölemlítettük már, hogy a kir. leirat közösen állapított meg, tehát a kabinet összes tagjainak közös meggyőződését fejezi ki. Alig szűkebbes továbbá határozottan fölemlítettük, hogy ezen ugy további tárgyalása is közös egyetértéssel fog történni.“

hogy pedig szükség és rend kívül kellenitől északának idején minden ember a várunkon, s másutt is, az hol dolga nincsen, ne járjon; szükséges hogy a strázsáknak vagy tizkálóknek minden este jel adtassék ki, mely jel ittlettemben töllem, absentiában pedig a várbeli kapitányomtól vigyen ki a várbeli Porkoláb, hogy azon jel mellett jobban vigyázhassanak az strázsák és különböztethessék meg az igkáz, jámbor embert a latortól;

ha kit jel nélkül ott járn találnak, azt meg foglyák és reggelig a várta alatt tarták, az után töllem, vagi kapitány urtól veszi jutalmát az olyan, a ki edictumomat condempálni merészi.

Az strázsák pedig minden nappal Porkoláb és Tizedes vagy német Fredjt által megtizkáltassanak gyakorta; és ha kit az tizkálók közül vigyázatlanul találnak, az Németet az ő módjuk szerint bizonyos Orniszt terth bordonzással — az Oláhot pedig lapáttal, vagy páltzával büntessék meg.

V. Északának idején (sőt nappal is) a fokról vagy tizkálók bástyáról sem sehonnan a várbeli magatfianságából szót a tizkálók ki ne adgyan (mert esnek afféléktől árulásokba), hanem ha valaki onnan alól szólna fel hozzá, levelet akarna beadni, vagi szükséges dologról beszélni, olyankor a tizkálók vigyen birt a Porkolábnak, ki is felkelvén és felmenvén maga beszéljen az olyan, onnan alól kialtozó emberrel és a dolognak mivoltához képest (ha én a várban leszek, magamat tudósítson) én itt nem létemben adgia tudtára a kapitánynak, élvén az iránt a discretioval, mikor siető, vagy mikor reggelig elhalasztható dolog leszen; mindazoknak poenája az, fejével játszik, a ki megpróbállyá ez akarat ellen való dolgot.

VI. Az hol az egység vagyon a szolgatársak között, ott az urnak is hasznosabban szokott dolga folyni; az várbeli vigyázásra igen megkívánatik az egymás között való szeretet; meglássák azért a Psidiariusok, hogy egymás ellen gyűlölséget, irigységet ne visellyenek; ha mi kicsiny ellenkezés köztök támadni történnek is, azt magok közt mindgiárt igyekezzenek kiegyenliteni. Mely, ha ugy nem lehetne, kapitány által törvénynevel láttassák meg dolgukat; alioquin a ki törvény után kívül maga veszen igazat magának (kiváltképpen) ha a várhoz, vagy vérhez való nyúlással, az olyatén jobb kezének elvágatásával büntetődgyék, ha peniglen szándékkal gyilkosságot tenne valamelyik a várban — azért a gyilkos is meghaljon.

VII. Nappalra is szükséges a Psidiarius, azért Porkoláb, vagy Fredjt visi nélkül ne is merészel-

Nemzetgazdasági rovat.

Közlemények

az erdélyi gazdasági egyesület igazgató-választmányának f. év october 1-én és november 5-én tartott üléséből.

Az erdélyi vasút kérdése szeptember hava folytán, nehéz vajadásának új mozzanatába lépett. — Ismét egy lépés történt, miből nem kevesebbet, mint azt az aggasztó következtetést lehetett vonni, hogy az országosan óhajtott nagy-várad kolozsvár brassói vasútvonal, egy másodrendű érdeknek szolgáló vállalat: a marosvölgyi vonal engedélyezése mián végképp hátrébe szorul. Ennek ellenében nem lehetett szorgosabb teendője az igazg. választmány-nak, mint azonnal — rendkívüli ülésből — nyomatékos előterjesztést tenni a kir. főkományszékhez, a fenyegető csapás elhárítása végett.

Azonban a marosvölgyi előzmények aggasztó hatását, még azon utóbb előtérbe lépett m. kormányi intézkedés is: miszerint a n. várad kolozsvár brassói vonal térképezése, egy e végre kiküldött mérnöki osztály által tetleg megkezdett, — csak alig enyhíteni, de teljesen eloszlatni annyival kevésbé lévén képes, minthogy ezen újabb műtet a fennfőrgő vonalért évek hosszu során át fáradságtalanul érdeklődött hazai közegek tökéletes mellőzésével kezdetett meg, az igazgató-választmány — midőn bevégzett tényekkel szemben az erőlködések sikertelenségét már tapasztalni kénytelenített — a jelen esetben elővigyázati rendszabályokról gondoskodott, s e tekintetből oct. 1-én ülésében báró Bornemisza János, id. Hintz György, b. Kemény Domokos, Paget János és Wagner Frigyes urak személyeiben egy bizottmányt nevezett ki, melynek feladata, ezen legújabb mérnöki munkálatokat figyelemmel kísérni, a felett őrködni: nehogy a följelöltetűkkel történő munkálatok, hazánk közöhasznosításával és közérdekeinkkel ellentétes eredményre, avagy — minekelőtte valódi érdekeink mellett szűkség esetére újabban felszólalni lehetne — éppen hátrányunkra szolgáló megállapodásra is vezessenek.

A gazdasági egyesület kómáli szőlőjének a pince-egylet mivélése alá bocsátatása, huzamosb idő óta tárgyalatván, a nov. 5-iki ülésben határozatba ment: a szőlőmivélési szakosztály és a pince-egyleti igazgatóság által közösen megállított és a választmány által is helybenhagyott következő mivélési tervet mellett:

1. Hogy az erdélyi borvidékek különböző részeiben mivelt valamennyi szőlőfajok kisebb mennyiségekben beállítatván, a szőlőtelek mintegy negyed részében a hazai szőlőfajok nomenclaturája, ugy a fennálló névzavarokból kibontakozás, mint hazai szőlőszefünk egykor létre jöendő oenologiaja érdekében is tanulmányoztassék és kizsztatással kellő figyelemmel lévén a fajok minőségi határozott kipróbálására is.

lyenek ide s tova sétálni, hogy inkább a ki azoknak birc nélkül északára ki maradna, a németek között observáltatott regula szerint büntetessék.

VIII. Ha ki hátra hagyván Istennek tett fogadását, bite ellen szolgálatja mellől elszöknek — az olyanok kézbe akadván, a német törvény szerint meglovöldöztessenek.

IX. Mivel az Rabok is az Psidiariusok vigyázása alatt leszenek, azokra is oly gondot visellyenek mind éjjel nappal, hogy vigyázatlanságok miatt el ne szaladjanak; egyébarant az országunk arról írott törvényei szerint a bűntetést el nem kerülők.

X. Ha mi több szükséges dolgok restálnának még, a Psidiariusok hivatallyát illetnek és ide nem irattattak: azok hagyattnak az magok jó lelkiismeretét szerint való hűségükre, nagyobb részt pedig oldalukhoz rendeltetett kapitány, Porkoláb és Fredjt industriájokra és synceritásokra;

hogy azért mindenekben őö kegyelmektől fűghjenek s éresenek, parancsolom; egyébarant hatalmak lévén kegyelműknek a szófogadatlanságoknak és magok akarattokjáróknak megbüntetéséhez; mely punctumaimnak megtartására felgerjesztvén Isten őket én is uri jóakaratomat hozzájuk megmutatni akarom, s a végre, hogy ez szerint tartsák magokat, attam ki saját kezem irásával subscribált és szokott pecsétemmel erősített Edictumomat.

Datum in Arce V. H. 1676 okt. 20. Comes Em. Thökölyi.

Ez archivumban még 1730-ból is van egy conscriptio, mely szintén helyi érdekkel bír. Benne több lakos kérelme van a császárhoz. 1763-ból pedig a gyula-fehérvári káptalan adta ki azon okmányok másolatát, melyek a v. hunyadi várat illetőleg a gyula-fehérvári káptalani levéltárban voltak. *)

*) Schmidt Vilmos, székényi tanár, az elferdítésben sokszor bűmlt történetíró 1863 — a Transilvania folyóiratban cikksorozatot indit meg ily czim alatt: „Die Stammburg der Hunyade, und das Bergschloss Déva in Siebenbürgen.“ Ugy látszik, eme cikksorok oly annyira szerelmes volt, hogy fölön, öndőlő füzetben is kiadta. A czimlapra oda nyomatta: „Nach theilweise noch ungedruckt Quellen, s neve után csak is hat sornyi czimet bgyeztetett. Amaz, meg ismeretlen források az Urbariumokból szedettek, de a legnagyobb ügyelensséggel, mert nem csak hogy az egy keveset, bajosan olvasott irást, de nyelviüket sem érte. E hibák elosorolására sem elég terem, sem idő; csak azért hoztam fel, hogy egészen hibával való szerző tiltakozása munkája lefordítását illetőleg. A magyar irodalomnak oly történelmi munkára, mely egyéb buklovesek közt: Teleki határozott véleménye dacára, annyi czáfogatás ellenére Hunyadi oldh származási firtalja — nem nagy szükség van.

TÁRCA.

Lapok úti tárczából.

Lukács Bélától.

(Folytatás.)

VIII. Conventualisok és Conventiok extractusai.

A conventiok extractusát, azaz: Tökölnek mennyiibe került udvartartása, nem lesz érdekelten, ha közlöm.

Extract. Convent.: Késpénz 1202 frt 90 kr. Ex his In parat. 1138 frt 50 kr. Rubázatra 44 frt 50 kr. Férfinak való csizmaért 7 frt. Férfinak való saruért 6 frt 20 kr. Asszonyembernek való saruért 4 frt 60 kr. Süvegére 2 frt 30 kr. Összesen 1202 forint 90 kr. Bor 576 veder 2 kupa. Búza, in grania, 194 köből. Búza, in straminib. 68 kalangya. Csipő 35,770. Lencse 2 köből 2 véka. Borsó 6 köből 2 véka. Köles 7 köből 2 véka. Zab 60 köből 2 véka. Vetrivaló kendermag 1 véka. Disznó 20. Kőszó 19. Vaj 3 veder 6 kupa. Méz 2 veder 6 kupa. Ecet 3 veder. Turó tömlővel 2, item 90 font. Sajt 7 db 46 font. Káposztafő 700. Angliai posztó 25 sing. Fajlondis posztó 5 sing. Közlendis posztó 7 sing. Sortos posztó 8 sing. Karasin posztó 9 sing. Brassai posztó kétszer ványolt 53 1/2 sing. Egi forintos posztó 8 sing. Egi forintos posztó veres 2 vég 8 sing. Praebenda csizma, férfinak való 7 pár. Férfinak való új saru 3 pár, fejelés 1 pár. Asszonyembernek való új csizma 2 pár. Szűr 8. Kődménnek való juhőr 30. Báránybőrű való béle 1. Prundrának való csinált kecskebőr 52. Főrevaló patyolat 1. Gyapju 97. Vas 34 1/2 mássa. Fadgyu 60 font. Gyertya 365 font. Széna 12 szekérrel, nyálabbal 60. Ökörbőr 6 1/2. Tizifa 13 öl.

IX. Instructiók, Edictum, Reversalisok igaz párijai. És pedig Instructio pro Rationista V. Hens.

Edictum pro Germanis Militib. in arce V. H. collocatis.

Instructio pro ger. Dno Georg. Baranovszky arce meae V. H. supremo castellano.

Instructio pro gen. Dno N. N. Provisore arce et Bonor V. H.

Ezen instructiókat Tököl saját kezűleg adta ki, s részint, hogy a nemes, de szerencsétlen gróf gondolkodását, részint nyelvünk akkori zengzetes voltát, erőteljességét és tisztaságát ifjabb olvasóim

is ismerjék, tan nem cselekszem érdektelenül, ha egyet, azok közül, ide iktatok.

Edictum pro Germanis Militibus in Arce V. Hunyadiensi collocatis.

I. Minden dolgoknak kezdete és vége Isten áldásától jöven, szükséges annak okáért, hogy az ujonnan beállott német vitézekből álló szolgálaim a felséges Istent híván segítségül, annak szentséges nevével kezdjék el szolgálataikat; féljék az Istent, az ő szentséges parancsolatainak és törvényeinek megtartására igyekezzenek, a mennyire azt emberi gyarlóságuk engedi.

A káromkodást, rut szitkozódást, átkozódást eltartóztatassák, ha ő szent felségétől megáldatni kívánnak és az érdemlendő büntetést a világ szerint is el akarják kerülni.

II. Hogy szolgálattuk nálam hiteles legyen (a mint mindenütt a keresztények közt bevött szokás), megkívánom én is, hogy hozzám való hűségükről erős hittel tegyenek bizonyossá, melyet árulásokkal, lopásokkal s egyéb hitők ellen való cselekedetekkel ha általbágnának az németek között observáltatott büntetéssel büntettetnek meg, u. m. az hűségüért éltik elfogyásával fizetnek.

III. Mivel én mindenekhez az jó rendet szoktam volt szeretni, az jó rend pedig ugi tartatik meg, ha jó disciplinához szoktattnak az emberek, mely disciplináról a helybeli fő tiszteknek u. m. Kapitány és Porkoláb uraiméknak specialis Instructiók levén, hogy mind magok személyök s mind alattok valók eránt tartsák magokat — akarom.

Az vitézlő rend pedig, hogy ő kegyelműket én töllem alájok rendeltetett Tiszteknek ismervén lenni, bücsüljék, szavokat fogadják s ellenük ne ingadoznak parancsolom. Ha ki az parancsolatom ellen cseleksz — sem magát, sem tisztét meg nem bücsül, sőt azok ellen vagy szóval, vagy fegyverrel támadna, az olyanoknak poenája az, hogy meghaljon érte.

IV. Az várakhoz az jó vigyázásért szokták a psidiumokat tartani; meglássák azért a német vitézek, hogy az aránt hűtők és kötelezettségüknek meg felellyenek; jó vigyázattal legyenek, a kapukat ne tágsák, éjjel nappal vártát tartsanak; kapuzás és nyitáskor mindnyájan az isteni szolgálaton és az imádságon jelen legyenek, a doboltástól fogva a kapu nyitásnak vagy zárásnak idejeig gyujtót kanotokkal fegyveresen, szép rendet álllyanak;

onnet rendszerint a vártára, vagi strázsára ugi bocsátassanak, ne rendteltsenek el,

2. Hogy már elismert jó hazai borszőlőink, ideértve a Királyhágón túli jelesebb fajokat is, külön-külön nagyobb mennyiségileg beállításra a telek szintén egyenlő részében; ottan basonlati tanulmányok mellett, különféle bel- és külföldi művelési módokkal a végre tételesen kísérletek, hogy az eredményekből minden egyes fajra nézve a legcélszerűbb és legsikeresebb művelési módot meg lehessen állítani.

3. Hogy a telken találhatók sok jeles asztali szőlőfajok tovább tenyésztésére, a szegélyzeteken kívül még a telek egy hatodrésze fordítottassék; az illető táblában karós, a szegélyekben redély-művelés érvényes gyakorlandó.

4. Hogy a telek további kétéhatodrésze, külön földi, nevezetesen francia- és némethoni jeles borszőlőfajok meghonosítási kísérleteire fordítottassék.

Fennhagyatván továbbá, hogy a felmutatható eredmények megbírálása s constatálása végett a pince-egylet igazgatósága a szőlőművelési szakosztályal időről-időre érintkezzék, s hogy a szőlőben teendő tanulmányozási látogatásokra, ezenül is az egyesület minden tagjainak nyitva tartassék a tér; még azon kikötés fűzetett az előrebocsátott s a pince-egylet által minden elérés nélkül követendő tervezet: hogy — 10 évre adatván át a szőlő a pince-egyletnek — annak, e szőlő új berendezésére első sorban vállalkozó tagjai, a tervezett átalakítás következtetés végrehajtására nézve, még arra az esetre is írásbeli maguk kötelezésével biztosítsák a gazdasági egyesületet, ha netalan a pince-egylet társulati munkásságát 10 év előtt megszüntetné.

A „Közöny“ idei 85 diki számában már közölve lön b. bűszörményi birtokos Somosi Mihály azon észlelete, hogy a megcsüszdett és teljesen megszemzett, de még tejes törökűz, tövestől földszint levágatva, 8—10 nap alatt tökéletesen megéri. E tekintetben az egyesület köztelken, egy későn érő amerikai fajta törökűzével az idén tett kísérlet, a várakozásnak teljesen megfelelően, ezen tapasztalatra, mely szélesebb téren próbák és siker esetében, főképp hazánk északiabb fekvésű részeiben, a hol a törökűz korai hóharmatok miatt igen ritkán tud éréséig jutni, felette hasznossá válhatnék, a gazdák közönség ismétleg is figyelmeztetik; azon kinyilatkoztatással azonban: hogy ez iránt még bővebb kísérleteket, s illetőleg az így érlelt magra nézve is közelebbi vizsgálatokat tenni, a gazdasági egyesület földművelési szakosztályának további feladatul tűztették.

Hogy a májusi kiállításon Bécsben erdélyi boraink és Rajka Péter hazánk jeles ekéi mily kitüntetésekben részesültek, annak idejében már tudva volt; de hová iparunk más ágai is jutottak ottan elismerésre, s a választmány kedves kötelességének tartja közudomásra juttatni, hogy kolozsvári Boér Sándor hamuszir és szurok szállítmányaiért, s az Andráscowaky nővérek selyem termékeikért, a bécsi kiállítás és illetőleg bíráló bizottság által, dícséretteljes elismerő okiratokkal tiszteltettek meg.

Kegyelettel kell végre megemlíteni, hogy egyesületünk f. évi július 16-án elhalt buzgó tagja, Ujfalvi Sándor, élete utolsó óráiban is közügyeink iránti mély érületét tanúsítva, a gazdasági egyesületnek 500 forint hagyományozott.

Közi:
Aschermann Ferencz,
titkár.

— A magyarországi nevezetesebb pincek. Magyarországon, mely a bortermelésnek Franciaország után legfőbb hazája, pincéket is igen nevezeteseket lehet találni, főleg Budán, a pesti Kőbányában, Érmelléken, Diószegen, a Hegyalján, Balatonmelléken sat. Bajon, Komáromvármegyében az uraság 14 águ pincejében 40,000 akó fér el, s itt említett érdemle a 2150 akós nagy hordó, mely 22 vasarbronsot számlál, melyek összesen 9580 fontot nyomnak. A bóró Pesten készült 1832-ben, miután a régi 1400 akós elromlott.

De legnevezetesebb, bár legkevésbé ismeretes pince a kulai, Bácsvármegyében. Kulán van a kincstári uradalomnak a telekai hegybe vágott, egészen téglából kirakott 6 egymás mellett álló pinceje, melyeknek végei a keresztpinccével egybe kapcsolvák.

Ezen pincek 80,000 akót könnyen befoglalhatnak, s a téglák évszámai és az itten talált, évszámokkal jegyzett vasak után ítélve 1735-dik évben építették, s mind terjedelmükre, mind építkezésükre nézve az ország nevezetességei közé tartoznak. Sajnos, hogy e pincékre vonatkozó iratok és emlékek, melyek építés alkalmával tetteket le, 1844-dik évben a pinceben dolgozó robotosok által egy a falban téglá lapjával kirakott keresztrel jelzett helyen fölfedeztetek ugyan, de nyom nélkül el is sikkasztattak.

— A magyarországi pénzügyi kezelet. Mint a „Vaterland“-ban olvassuk: 1867-diki jan. 1-től kezdve Magyarországon az összes fiók-, országos- s gyűjtő pénztárak, az összes liquidatárak, továbbá a számvéő osztályok és számvéősegek felosztattaknak, mi által körülbelül 3000 cs. k. hivatalnok jön rendelkezés alatti állapotba. A főkö-országos-pénztárak teendői az orsz. főpénztárra s az adóhivatalokra, a számvéősegi teendők pedig orsz. és vidéki pénzügyi főhatóságokra ruháztatnak át s a 3000 rendelkezés alatti hivatalnok közül ez új szervezésnél mintegy 150 nyerne alkalmazást.

— Az alföldi vasút céljaira kisebb bir-

tosoktól elfoglalt földekért járó 24,990 forint 87³/₄ kr az iosegi alaphól előlegezésképpen az országos alap terhére folyóvá tette.

— A temesvár-aradi vasút érdekében Temesvár városa képviselőtestülete ülést tartván, bizottságot nevezett ki, hogy e terv létesítése iránt javaslatot készítsen. E bizottság e hó 22-én ülést tartván, egy albizottságot nevezett ki azon utasítással, hogy e vasúti összeköttetés létesítése eszközéről és módjairól véleményes jelentést tegyen.

— Az osztrák uzsoratorvényt a „N. Frmdbl.“ szerint rövid időn megszüntetik és pedig minden megszorító átmeneti határozatok nélkül.

Különfelek.

○ Lapunk bezártaig a pesti posta küldeményehez nem juthattunk.

* Pulszky Ferencz Pestre érkezett. Óhajunk, hogy soha se távozzék többé el onnét, hol mindenki olyan ragaszkodó szeretettel viseltetik iránta.

* Reményi M. Várbhelyt a múlt vasárnap tartá utolsó hangversenyt az odaváló öngyűlet és kiadóroda javára. A tiszta jövedelem 200 forint volt. Várbhelyről Székely-Kereszturra utazott, honnét a székelyföldre keresztl Brassóba, onnét pedig a dunai fejedelemségbe fog menni.

* Várbhelyi levelezők a katonai executioról panaszkodik. Régi dal, régi nyomorokról!

* (Necrolog.) Szent-Léleki Sándor Ignác, maga és gyermekei: József, János, Antonia, Luiza és rokonai nevében szomorúan jenteni, Sándor Teréznek, a jó gyermeknek, jó testvérnek, jó honleányának, az életerő teljes korában, folyó évi nov. 27. kevéssel estvéli 9 óra előtt heveny bélbajban, alig néhány napi szenvedés után történi kimúlát. Mint a villámás oly sebesen, mint többnyire minden csapás oly véletlenül szakadt ki, a boldogságát hazájuk s egymás jóllétében találó család szeretet-lánczából, a halál keze érintésére, egy szem a törös rokonfájdalma által összezuzatván övének szíve. Azonban e történet Istén műve, s szent akaratan mélyen megilletdve; de önmegadással nyugszik meg a vallásos lelkület. A halott földi része november 29. délután 3 órakor fog a rom. kath. szertartás szerint a külső-szenutezai 49. számú Szentcs-bázról a köztemetőbe csendben kikisérteni; lelkeért az engesztelő szent miseáldozat nov. 30. d. e. 10 órakor a kegyesrendi atyák egyházában Istennek bemutatni. Miről a család rokonai és jó-akarói szomorúan értesítettek. Kolozsvárt, nov. 28, 1866.

* Bercsényiné Takács Emes jutalomjátéka nem szombaton, hanem szerdán lesz, ki mint már említettük egy legújabb francia vigjátékot „A rossz ember“ címmel. E teneseg s szorgalmas színésznőket nem ajálgatjuk hosszasán, ugy is meg vagyunk győződve, hogy közönségünk méltányolni fogja régi jó szokás szerint kedvenczetét.

* Amerikai lapok azt a birt hozták, hogy egy fiatal ember, ki Olson György név alatt a „Madawaska“ amerikai hadigőzűsön lámpa tisztogató volt, egyszerre 300,000 dollárnyi vagyon s a gróf Bathányi Lajos Ede név és cím, s a családi jószágok birtokába jutott. E fiatal ember még gyermekkorában atyja kivégeztetése után hagyta el Magyarországot, s a szükség kényszeríté az amerikai tengeri hadba való belépésre, hol az említett minőségben volt alkalmazva. Rövid idővel ezeltől a njságokban egy hirdetés talált, melyben felszólítják, hogy tudatná hollétét. Erre bebizonyítá ugyanazonosságát, azonnal 300,000 dollárt kapott, megszökött a hadihajóról s a washingtoni anstriai követség oltalma alá helyezte magát, hol az unio szolgálatából való elbocsátását szorgalmazza.

* A sétatéri tavon a csákyázás — ha az idő engedni fogja — dec. 10-én fog megnyitni. A közönségnek minden lehető kényelme biztosítva lesz.

* A napokban egy kereskedő-segéd egy emeleti folyosóról olyan ritka szerencsével esett le a kövezetre, hogy semmi baja nem történt.

* Pesten egy új irodalmi vállalat indul meg „Magyarország képekben“ cím alatt. Szerkeszti Nagy Miklós, kibeh Heckenaszt s vállalatnak lelkiismeretes s buzgó vezető talált, ki mind ismeretét, mind szorgalma által bizonyoson hosszú életűvé fogja tenni ez időszak füzeteket, a mi már nagy ritkaság!

* Bécsi lapok szerint a katonai körökben azt hiszik, hogy Benedek és Clam Gallas a köztük tenforgó vizsályt csakugyan nem publicistikai, hanem egészen más téren fogják elintézni.

* A „Hivatalos Értesítő“ egy megszökött iparlovagot így ír körül a többek között: Moldoványi György — alias Báthori Gyula, alias Lázár József, alias Bosi György, ki nov. 16-ra virradólag a fogdából békóvással együtt elszökött. A több néven nevezett, károly-fehérvári, hátszegi, sz. udvarhelyi születésűnek adja ki magát, mintegy 23—26 éves, gör. e. vallású, nős, 4 gyermek atyja, mestersége nézve egyezzer azt állítá, hogy fuvaros, asztalos, bor- és lisztkereskedő, színész, szökött katoná, román pap; beszél jól magyarul, németül és románul, ültözte néha romános paraszt ruba.

* Puszt Mária, az állítólagos merénylet miatt bűntörtéti vizsgálat alatt levő prágai szabólegény, Puszt Antal neje, nov. 25-én délben időelötti szülés következtében meghalt. A

gyermek a kertületi orvos rendelkezése a lelenz-intézetnek adatott át. Mint a „Bohemia“ jól értesült oldalról hallja, az elhunyt nő rövid ideig tartó betegsége alatt semmiben sem szenvedett hiányt. Több jótévi által gyámoltatva egy irtalmas néne és két kertületi orvos gondviselése alatt állott. Puszt maga, mint a „Vorst. Ztg.“ írja, nehéz beteg, s eredeti bajához most még a sárgaláz is járult.

* A „Prag. Ztg.“-nak írják, miszerint most már bizonyosnak tekinthető, hogy az egy csavar fregát s egy csavar corvetteből álló keletázsiai expeditió, Tegetthoff parancsnoksága alatt, február hóban indult el utjára, hogy még az egész-segesebb s viharmentesebb évszakban érje el Kelet-Ázsiát, s mielőtt még a Peibo a jég által a hajózás előtt elzáratik, a petselli öbölben küldetését befejezhesse. Az expeditió a számi és japáni uralkodók számára — de nem China számára, mert ott ajándékok csak adóköteles fejedelmektől s az alárendeltég jeleil adathatnak át — számos értékes tárgyakkal látatik el; kiállításba vannak helyezve: a Császár márványszobra, különböző lovag-szobrok Fernkorn műhelyéből, diszümvek s chromolithographiák az államnyomdából, a tudományok akademiájának japáni s chinai bözleményei, egy fényképezeti diszalbum a cs. család arczképeivel s austriai tájképekkel, stereoscop készülékek 50—50 képpel, mindenemű fegyverek egy elegans fegyverszekrényvel, a bécsi föld iparbéli készletek, üveg- s kristályárak, porcellán, egyenruha-posztók- butorkelmék s szőnyegek, gyapjú árak, damaszt, gyűárak, illatszerek, stearin-gyertyák, szerszám- és kaszakészletek, tűzmentes pénzárak, tajt- s esztergaművek, inga órák, aczéi- s késes-árak, gyógyszerészeti készülékek, márvány-termékek, pléb-eszközök, öntőosár árak, padló-köcskák, ablakredőnyök, czukorsütemények, bor, játékarak, fűzőedény- s nyerges árak. Az expeditiót különben a kellő diplomatiái s kereskedelmi politikai hivatalnokokon kívül a tudomány emberei is kíséredik.

* Az osztrák hadsereg újászervezéséről írják: A sorkatonaság nem 10 hadtestre fog osztatni, mint eddig, hanem 12-re. Minden hadtestben lesz 8 soredz, (egy egy ezred álland 3 zászlóaljából), 4 zászlóalj vadász és a megfelelő lovas-ság és tüzérség. Jelenleg 80 gyalog soredz és 40 vadász zászlóalj van, az előbbi 16 soredzdel, utóbbi 8 zászlóaljjal szaporittatik. Egy-egy hadtest létszáma 34,000 emberre emeltetik, ugy, hogy — oda nem számítván a határbrezredeket, melyek előbbi állapotban maradnak — a hadsereg 408,000 emberből fog állani. A rendes szolgálati idő 2 évre szállittatik le, az összes szolgálati idő 8 év helyett 7 lesz minden fegyvernemnél. Az évenkénti sorozás contingense 112,000 ember lesz, az általános fegyverváltás előtt alkalmazva. Ezen kívül a 7 év leteltével újabb 5 évi szolgálatból fog alakulni a Landwehr, mely összesen 48 gyalogezredből álland, egy ezred 3 zászlóaljból. Remélik, hogy néhány év alatt a gyalogezred háboru esetében 4-dik zászlóaljjal is szaporittatnak, mi által négy új hadtest áll elő, ugy, hogy 16 lesz a hadtestek száma.

Hálás-köszönet nyilvánítás.

A kolozsvári Angusteaum (régibben külmónostorutezai szegények dolgozó intézete) nevet viselő intézet kápolnájában az egyik kis harang — a torony merőben célszerűtlen szerkezete miatt — még az ez évi keresztjáró napokon elhasadván, mivel ilyenl állapotban csaknem haszonvehetlenné vált, az intézet előjáróságának csoportos gondot okozott azon mód kitalálata: mikép eszközölhetné a harang újra öntetését. De az intézetnek évi jövedelme oly csekély levén, hogy a nélkülözhetlen kiadások hordozására is alig lehetvén képes, nem találhatott más közvetítőt, mint a jó keresztények önkéntes adakozásához folyamodni. Meg is kísértette tehát ebbeli megállapodását, s nem minden siker nélkül, mert — mint az alábbi kimutatásból kiviláglik — szép eredményhez jutott. Adakoztak pedig a következők: B. Bornemisza János 5 forint, b. Bornemisza Leopold 5 frt, gr. Nemes János 1 frt, H. Kár. 1 frt, gr. Teleki Pálné 1 frt, T. 1 frt, gr. Eszterházi János 1 frt, gr. Lázár Miklós 1 frt, gr. Mikó Imre 1 frt, valaki 1 forint, Burgya és Gámeczi 1 frt, Moba Mihály 1 frt, adtam én is 1 frt, Lönbárt Ferencz 1 frt, Raffai Nep. János 1 frt, Schütz József 1 frt, a k. monostori pap 1 frt, Egri Antal 1 frt, Egri Antalné 1 forint, Groisz Nándor 1 frt, Ákonez János 1 frt, Kárvázi József 1 frt, Biásini Domokos 1 frt, Tamási Sándor 1 frt, adott 1 frt, Pheningsdorfne 1 frt, László Ferencz 1 frt, Florián Antal 1 frt, Czece Gergely 50 kr, Kiss Sándor 50 kr, Kiss Ferdinánd 50 kr, Tauffer Ferencz 50 kr, Thoroczka Sándor 50 kr, Nappendruh Károly 50 kr, Bornesán Sándor 50 kr, Czifra Ferencz 50 kr, Kusicz Ferencz 50 kr, Losonczy János 40 kr, Filker Elek 40 kr, Rodiger Armin 40 kr, Várad Sándor 40 kr, Krisik Pálné 25 kr, Poszler József 20 kr, Linder Józsefné 20 kr, Bodó Ferencz 20 kr, Gyizinszki Mihályné 20 kr, Tillier Ferencz 20 kr, Máté Gergely 20 kr, Lenké 20 kr, Gaiser Antal 20 kr, öz. Kollerfiné 20 kr, Czeiszberger J. 20 kr, Csiki J. 20 kr, öz. vegy Tamási Bogdánné 20 kr, Szentgyörgyi Józsefné 20 kr, Ladányi 20 kr, Tamás László 20 kr, Várad József 20 kr, Deflori Márton 20 kr, öz. vegy Rádziviné 20 kr, Petró András 20 kr, Gergelyné

20 kr, öz. Dálnoki Ferencz 15 kr, Somogyi Jánosné 12 kr, huszonöt adakozó 10—10 kr-ával 2 frt 50 kr, három adakozó 5—5 kr-ával 15 kr, összesen 49 frt 27 kr o. é.

Mely kegyes adakozásokért, midőn az intézet előjárósága az illetőknek a leghálásabb köszönetét kifejezné, egyszeremint mellözhetlen kötelességének ismeri azt is közudomásra hozni, hogy a már újra öntött harangért Andráscowfki János harangöntőnek — nyugta szerint — fizetett 20 o. é. frtot. A fennmaradt 29 frt 27 kr-ból pedig az intézet szükségletére egy koporsó-takarót — melyet eddig merőben nélkülözött — csináltatand.

Kolozsvárt, november 26 kán, 1866.

Az intézet előjárósága.

Politikai hírek.

Austria. Bécs, nov. 26. A „Wien. Abdpst“ — az e hó 22-iki cikke elleni polemiákra visszatérve megjegyzi: „Figyelmesen njra átolvasva, nem találunk abban egy oly tételt sem, melyet azon értelemben lehetne magyarázni, melyet annak magyar lapok — nyilván erőszakkal — tulajdonítani akarnak. Ha a cikik azon pontjában fenyegetést vélnek látni, a hol az mondatik, miszerint most a magyar országgyűlés kezébe van letéve lehetővé tenni az ország óhajainak teljesülését, — egy oly teljesülést, mely máskülönb — és senki sem mondhatja meg, mennyi időre — kérdésbe helyeztetik: — ugy ennek talán helyes érzékenykedés szolgál alaplul. Azonban legyenek igazságosak és ismerjék el, hogy ez se nem a „Wiener Abdpst“ valamely alárendelt journalistájának fenyegetése, se nem a kormány fenyegetése. Ezen fenyegetés a viszonyokban rejlik, és mi valóban azon nézetben vagyunk, miszerint ugy Magyarország, mint az összbírodalom jólétére nézve semmi sincs fenyegetőbb, mint a kiegyezésnek kérdésbe helyezése, és az, ha a kormány nyílt, loyális eljárása nem találja meg azon talajt, a melyre az bizalomteljesen számított. — Annyiban elfogadjuk a magyar lapok nyilatkozatait és azon óhajt fejezzük ki, hogy azon eszmétársulás iránt, mely őket ezen nyilatkozatokra vezette, legyenek világosabbak, mint eddig voltak.“

A „P. L.“-nak írják: „Mi az osztrák politikát illeti, semmit sem mulasztanak itt el, hogy azon hitet gyökereztessek meg, miszerint Austria a békét öszintén kívánja, és hogy nem táplál semminemű visszaszerzési gondolatokat. Annál feltűnőbb ennél fogva, hogy Berlinben igen izgatott hangulat uralkodik Austria ellen. Austria barátai ott napokint jobban vesztik befolyásukat és azt hiszik Berlinben, hogy Austria ellen mindent merészelhetnek.“

Angolország. A „Herald“ figyelmezteti a porosz kormányt a prágai szerz. 5 dik pontjára, mely már 3 hó óta várja teljesítését. Igaz, hogy a kormánynak sok sürgős dolga volt s Bismark betegeskedése is lassította az ügyek menetét; de mégis reá értek kisebb ügyek rendezésére is, mondja, holott: Észak-Schleswig dánrészenek Dánia számára kiadatása, becsületbeli tartozás, melynek lefizetésevel csupán a jó birtnév fenntartása végett is kellene sietni. — Lord Dudley Stuart halálának 12-dik évünnepe a lengyel történeti-egylet Siknekrewsky őrnagy elnöksége alatt ülte meg. Elnök s több tagok tanúságot tettek a felett: mily áldozatkész és hő bajnok volt az elhunyt Lord a lengyel ügynek. — A féniek Irlandba titése ismét hithető s félelmes alakot kezd ölteni, miszerint Stephens fénifőnök ijesztgetései nem csupa Rodomontádok. A kormány, mondják, értesült, hogy Irlandba hertenkiat jelentékeny számu féniek érkeznek s itt készületek tétetnek a méltó vendégiszteret tanusítására. Ennél fogva éppen nem bihető, hogy itt mostanában a hadesapatok száma kevesbítettnek. Több lap igen keserűen kikél a kanadai fénifogyok ellen, mig az „Examiner“ ily tartalmu cikket hoz a halálos ítélet megszüntetésére nézve: „A halálra ítélt féniek sorsát el kell dönteni, figyelembe sem véve azon jelentőséget, melyet a kegyelmi ténynek lehet tulajdonítani. Embert nem kell ölnünk már csak azért sem, mert életben maradásuktól félni nem kellene. A kormány ítéletének függetlenné kellene lenni az Egyestállamokból jövő ijesztgetésektől, bár az amerikai kormány iránt tekintettel kell lennünk. Ezen emberek most nem lennének fogva, ha az amerikai kormány a kalózok elleni törvényeket határoztottan érvénybe nem akarta volna léptetni. A féniek esete leginkább hasonlít a kalózekéhoz; de mióta büntetik halállal a kalózkodást? Bár mi legyen büntényük: az igazságszolgáltatásnak csak azokkal van dolguk és nem a következő lehetőségekkel. Ha ők partjainkon azt tették volna, mit Kanadában: a nyiltmezőn le lettek volna lövöldözve — de ha foglyok — a törvény őket halálra nem ítéli. Egy tartós fogság kielégítően a törvényeket és emberi érzelmeket.“

Franciaország. Páris, novemb. 25. A „Temps“-nak egy „jól értesült egyén“ írja Washingtonból, hogy Sherman mexikói küldetésének célja: „1. kinyilatkoztatni, hogy az „Egyestállamok“ Mexikóban nem ismernek el más kormányt és nem is fognak más kormányt elismerni, mint mely Juarez által képviseltetik; 2) hogy a köztársaság semminemű területrészt nem kívánják megszerezni és e szerint nincs is indok arra, hogy a francia kölcsönt jótálljanak; 3) hogy ők ké-

szek, a mexikói kormányt, a mikor csak kívánja, a helyi viszonyok kiegyenlítésében segítséget, a nélkül azonban, hogy az ország belügyeibe bármiképp beavatkozzék. Sberman és Campbell Vera-Cruzba és a környékére szerint Mexikóba menedéket, hol Juarezsal találkozni reménylenek, ha, mint általában hiszik, Miksa azon időben száll hajóra, melyben a francziák visszavonulását kezdik meg. Ha ez nem történne, akkor Matamorosban fognak kikötni, hogy innen Chichuabába, vagy a hol a köztársaság székhelye lesz, menjenek. Mindezen rendszabályoknak az a célja, hogy a köztársasági kormány rugalmas helyreállítását által Mexikóban a rend fenntartásáért, Miksa elutazása sietessék, és hogy hazafiatlan becavagyó férfiak izgatása Ortega és Santa Anna módjára, megbiúsítsák.

Sarolta, a mexikói császárné legközelebbi Párisban léte alatt a franczia kormány legfőbb közgei által a legünnepélyesebb biztosítást vette, hogy Mexikót illetőleg Franciaország és az Egyesült-államok között egyáltalán nem létezik semminemű titkos egyezmény. Ha már a Tuileriák kabinetje a Franciaországban nyilatkozó közvéleménynek engedni látja magát kénytelenítve, hogy Miksa császár irányában a legjobb akaratu érzet meggyőző bizonyítékát fogja nyújtani. E közben azonban Miksa császár washingtoni ügynöke által úgy értesül, hogy a Franciaország és az Egyesült államok között létrejött egyezmény iránt kétség sem foroghat fenn. Miksa továbbá a franczia miniszter által Mexikóban azon közleményt vette, hogy Castelnau tük küldetése kiterjed a tőle kívánt önkényes leköszö- nésre is. Ily körülmények között Miksa jónak látta a franczia teljhatalmazott elől kitérni és a kény- szerítő viszonyoknak engedve, függetlenségét lehe- tőleg megővni.

Olaszország. Az „Opinione” írja: „A fran- czia szövetség és a szeptemberi egyezmény ellenese bizonyára értenek el megoldást, de ezen megoldás nem volna egyetértésnek, hanem megbeszélésnek közönséges, és mi azt hisszük, ez megérdemli azon fáradságot, hogy ezen eshetőségre is gondoljunk. Mindenesetre szükséges, hogy a szerződés mindkét oldalról a legnagyobb pontossággal hajtassék végre. A főzött, melyet a szerződők maguk elé tűztek,

nem hagyhatják el. De mint érettebbek el a másod- rangú kérdések megoldása, ha a kedélyek kölcsö- nös jó hangulatától mindinkább távoznak? Nekünk Rómában jogaink és érdekeink vannak, melyeket Franciaországnak tiszteletben kell tartani. De ne- künk is kell egy kötelességet teljesítenünk, tekin- tettel kell lennünk Franciaország aggodalmaira, mert biztosítva vagyunk, hogy ezen kölcsönös te- kintetbevétel által oly megoldás fog elérni, mely nem idéz elő más és nagyobb bonyodalmakat.”

Németország. Berlin, nov. 23. A kép- viselőház a költségvetést tárgyalván a 3100 tallerra számított titkos rendelkezési alapsra került a sor. Hoverbeck ellenzi, Twisten a megajánlás mellett szól. A belügyminiszter azt mondja: Az ország bel- sejében csakugyan történt változás; a szabadelvű párttal a legkedvezőbb lábra akarok állani. (1) Mi nem vagyunk pártkormány, de mégis conservatív; ez azonban nem zárja ki, hogy a mérsékelt sza- badelvtelkeket egyesüljünk. Mi a ministerium meg- hasonlítását illeti, Bismark gróf mindenről értesített minket; ez a ministeriumot megsejlesztette. Min- denkoron a legteljesebb egyetértés uralkodott. Azon- bíz, hogy a minister elhagyja állomását, és ismét, hogy megmarad, mesék. A titkos alap egy része a külföldre van szánva. Minden a kormányhoz kö- zöl álló lapok teljesen függetlenek. A kamara ne bigyje, hogy a megtagadás esetében megbeszélést és tüntetést idéz fel a ministeriumra. A rendelke- zési alap hosszabb vitatkozás után 146 szavazattal 123 ellenében jóváhagyatik.

Berlin, nov. 24. A „Nord. Allg. Ztg.” meg- erősíti, hogy az észak-német kormányok már meg- hivattak az értekezletre.

Oroszország. Az orosz-porosz szövetség híre a közhangulatot megzavarta. Kötödömás sze- rint ezen szövetség létezéséhez Oroszország any- nyiban nyújtott némi alapot, a mennyiben Kuza el- mozdításakor Moldva-Oláhországgal minden diplo- matiai közlekedést megszüntetett és Károly herceg hivatalos elismerésével minden módon sietett. Ezen elismerő okmányokat a sz.-pétervári hivatalok lap- igen békés jelentőséget tulajdonít, midőn így szól: „Kuza herceg bukása óta Oroszország az 1856- 1858 diki szerződések alapján állott, a mennyiben

ezek Moldva-Oláhországot méltányosan kifejezett vá- gyainak a szerződések korlátain belül leendő ki- elégtételt igényelték. A szultán a Hohenzollerni herceget elismerte örökös souverainul. A hatalmas- ságok a bevezetett tény, az egyezmények daczára is, megszentestették. Ezóta Oroszország jogosítva van csupán hagyományos rokonszenvenének tanácsára hallgatni — vallás-rokonai irányában. A Hohenzol- lern herceg születése és fellelése első tényei erre következtek. Minden más indokot megvetve, Orosz- ország sem önméltóságát, sem érdekeit fel nem ál- dozza és csak azon hatalmaságokkal köt barátsá- got, kiknek viszonyosságára számít. Oroszország tehát minden igazságot gyanút elhárít magáról — Keleten; azonban meg kell vallanunk, hogy a szer- ződések mulandóságáról és a nemzeti rokonszenve- zésből egészen más, mint békés következményeket lehet vonni, mondja a „P. L.”

É. Amerika. Az elnök bevándorlásáról szóló beszéd mindinkább elemul. Józán és értelmes em- berek az ily tervet határozottan elítélik. Johnson mellett az északi államokban még mindig nagy ki- sebség van, és azon vádakat, melyeket neki büntül felrótnak, aligha önmaga követte el. Ő oly állást foglalt el, és oly teljhatalommal ruházott fel, melyek az északi államok külön Lincoln részére alkottak, és az elnöknek tehető alapos szemrelo- bantás nem az, hogy ezen teljhatalmat ő maga ke- rítette birtokába, hanem hogy más célra használta, mint mire a nép megadta. Ez azon esetek egyike, melyek Angliában a ministerium bukása által há- rítottak el, itt azonban, hol nincs eszköz egy győnge és romlást eszközölő végrehajtó hatalmat hivatalból kitenni, míg a hivatal tartama le nem folyt, éretten meg kell fontolni, vajjon törvényszéki hivatalból való felfüggesztés nem volna-e ártalma- sabb, mint megvárni, míg a dolgok rendes lefolytá- val maga válik ki onnan. — Csak egyszer vétes- sék fogantatba, és az elnök bevándorlása csakhamar rendes párteszköznek használtatnék.

Ujabb. A „Jour. d. Debets” biztos forrásból merített hír gyanánt közli, hogy Miksa császár el- hagyta a mexikói területet, s azon hajó, melyen Európába érkezend, már tengeren van.

— London, nov. 27. A „Morning Herald” szerint a londoni észak-amerikai követ újra szö- nyegre hozta az „Alabama” hajó kérdését.

— Korfu, nov. 24. Koroneos és Korata gö- rög vezérek Kandia szigetén győzelmet arattak; 2000 török foglyul esett s 3000 a csatatéren ma- radt. — A „Panhellenion” gözcs ujjában Parosból 700 önkényest — köztük 250 garibaldistát — vitt Kandia szigetre, hol azokat partra szállította.

— Bécs, nov. 27. Az alsó-austriai tartomány- gyűlés mai ülésében a felirati vita lévén szönye- gen, — ennek folytán Czedik a dualismus ellen emel szót; azt kívánja, hogy a feliratban fejtes- sék ki azon óhaj, miképp az esküdtzések állítás- sanak fel, a népispolák emeltessenek, a concorda- tum szüntettesék meg. Mende a késeltetési poli- tika ellen szól. Kuranda azt hangsúlyozza, mi- szerint lehetetlen, hogy Austriának Németország- ból kizárata állandó tény maradjon. — Fischer és több nagy földbirtokos a feliratnak a bizottmány- hoz visszaszántását és új felirati javaslat szerkesz- tését indítványozzák; mely felirat azon kérelmet foglalja magában, hogy a Magyarországgal kiegye- zés sietessék, és — ha az alkudozások eredménye- sek vagy eredménytelenek lesznek — a Lajthán in- nen az alkotmány szerinti állapot léptettesék életbe.

Gabonaár Kolozsvárt nov. 29-én 1866.
(Alsó a. mérő, középár.)

Tisztbúza 4 frt 6 kr. Elegybúza 3 frt 28 kr. Rozs 3 frt 16 kr. Árpa 2 frt 10 kr. Zab 1 frt 50 kr. Törökbúza 3 frt 16 kr. Pityóka — frt 80 kr. Marhabús fontja belváros 12, külvárosban 10 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

November 29-én: 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt. 66.50. 5%. Metallikus 100 frt 58.75. — Bank- részvény 712. — Hitelintézeti részvény 200 forint 151.70. London 10 ft st. 100 frt 23 1/2. kr 128. —. Ezüst 127. — Cs. kir. arany 6.08 1/2. 1860. kölcsön 80 40.

Novemb. 26-án: Földtehermentési kötvény ma- gyarországi 71.75. Erdélyi 65.25.

T. és telepház szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

NEM HIVATALOS.

(385)	(3-*)
Optikai és Mechanikai eszközök kicsérlelése, vagy azoknak kiigazítása elvállaltatik.	A legjobb és legkifutóbb divat cikkek és ékszerek.
Egyenlítő és Mérő eszközök Vizmértekek Delejtűk és Gyütűkrök.	BOSCOWITZ A. látószerszámok Kolozsvárt A legtagyobb választékú raktára acél és ezüst foglalatú szemüvegek, színházi és vadász látószerek, Microscopokból stb. stb. Gyöngült és gyuladásban szenvedő szemek számára mindennemű szemüvegeket LEHET KAPNI. Manometer, termometerek S MINDENFÉLE folyadék próbálók.
	Gyógyszereszek és TANORÁK számára MINDENFÉLE Phisikai eszközök, Higrometerek és Nagyító üvegek (LUPPÁK.) Schweici úti rajzeszközök és úti sebbelhordozható körzők.

(374) (4-12)

Hirdetés!

Féláron jótállás mellett valódi hamisítatlan vászonbéli és igazrűfös összes vásznak, lenzsebkendők, törülközők, kendők és asztalmunkák végkép eladatnak
Bécsben város Tuchlauben Nro. 11.

vászon gyáraktárban.

1 tucet fehér lenzsebkendő 2 frt, 2 frt 1/2, 2 frt 80 kr. legfinomabb.	
1 igen finom rumburgi kendő 3 frt, 3 frt 60, 4 1/2 frt.	
1 len battist kendő 4 frt, 4 1/2, egész 6 frt 10.	
1 len zsebkendő, sávos 4 1/2, 5 frt, 7 frt.	
1 len damaszt kendő 6 frt, 7 frt, 8 frt.	
1 at személyre való len asztal teríték 5 frt, 5 1/2, 6 frt.	
1 damaszt 7 1/2, 9 frt.	
1 tizenkét személyre való asztalteríték 8 1/2, 9 frt, 12 frt.	
1 atlas damaszt 15 frt, 20 frt.	legfinomabb.
1 lentörökző kendő rűfe 25, 30, 35 — 45 kr.	
1 darab 30 rűfös dolgozatlan házivászon 8 frt, 9 1/2 frt.	
1 fehér czérna vászon 10, 12, 14 frt.	
1 1/2 széles rumburgi vászon 12 — 15 frt.	
1 1/2 48 rűfös 1/2 széles szöttes vászon 18 frt, 20 frt.	
1 50 rűfös 1/2 széles finom szöttes 22, 24, 28 frt.	
1 50 rűfös kézzel szöttes 28, 30, 35 frt fin.	
1 rumburgi battist szöttes 80 frt helyett 40 frt.	
1 tucet vászon-sávos asztalkendő csak 4, 4 1/2, 5 frt.	
1 finom damaszt asztalkendő csak 6, 7 frt.	
1 férfi vászon ingek - 1 frt 50, 2 frt 30, 2 frt 50, 2 frt 80.	
1 finom férfi vászon ingek 3 frt, 3 1/2, 4 1/2 frt legfinomabb.	
1 kész vászon lábraváló 1 frt 20, 1 frt 50, 1 frt 80 kr., 2 frt.	
1 új állású vászon női ingek 1 frt 80, 2 1/2, 3, 3 1/2 frt.	
1 stikkolt női vászon ingek 3 1/2, 4 egész 4 1/2 frt legfinomabb.	
1 férfi flanel ingek, vagy nadragok legújanyosabbak minden színben 3 frt, 3 1/2, 4, 4 1/2.	

Ingek melyek nem találunk visszavételnek.
Megrendelések csekély felülfizetés mellett minden helyre pontosan küldetnek.
Czimezve: Louis Modern's Central-Depot in Wien,
Stadt, Tuchlauben Nr. 11.

(46) (7-7)

Cs. kir. ausz. kiv. szab. és első amerikai és angol szabadalmazott

ANATHERIN-SZÁJVÍZ

Dr. POPP J. G. gyakorló fogorvos, Bécsben,
Stadt, Bogner-gasse 2-dik sz. alatt.
Egy palack ára 1 frt 40 kr.
Csomagolás 20 kr.

Gyakorló fogorvos dr. J. G. POPP urnak Bécs- ben feltalált a fogok fenntartására használt essentiaja már több mint egy évtizede napról napra növekvő arányban vonta magára a foghajban szenvedők figyelmét. Noha többféle egytani elemzés bizonyítja, miszerint az Anatherin-Szájvíz semmi ártalmas állagot nem foglal magában, de eddig mégsem sikerült an- nak egyes alkotórészeit kitalálni, és oly sokat működtek azon, hogy utánozzák, de minden kísérlet oly balul ütött ki, hogy egy sem mutatott fel oly eredményt, mely a Popp-féle essentiait csak messziről is megközelítse.

Iskola Alapítvány Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár Földmunkaügyi Igazgatóság
Nyomatott az év. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)
Melléklet: STEIN J. könyvtarleszállítási hirdetménye.

Az Anatherin-Szájvíz hogy úgy szólunk egy életgyógyeszer a fogakra nézve; a rossz fogakat úgy javítja hogy az odvasság nem terjed tovább; jótékony hatása ki- terjed a foghúrisra is, és megőzi a vérzéstől, taplóosodástól, kelevényektől, és mindazon bajoktól, melyeknek a legcsekélyebb esetben is kivan téve; valamint fogfájásokat is — folytonos használata után — meg kell hogy szüntesse. Nem csudálkozhatunk tehát, hogy ma az Anatherin-Szájvíz általánosan elvan terjedve.

Hála a nyilvános közlegeknek még a kisebb helyeken is elvan terjedve, és né- met hazánkba nem szeretnénk egy várost sem, a hol az rakárilag bevir, használ- latba ne lenne; és azoknak tetszését ne nyerni meg, kik jótékony hatásáról meg- győződést szereztek magoknak.

Fogtapasz, úras fogak tapasztására, ára 2 frt 10 kr.
Anatherin-fogpép, ára 1 frt 22 kr.
Növény-fogpor, ára 63 kr.

RIZOMÁNYOSOK:
Kolozsvárt: WOLFF J., Dr. HINCZ Gy. és Engel J. gyógyszerárakban. Tor- dán: Wolff gyógyszer. Szebenben: Müller gyógyszer. Zóhrer, Steiner. Brassóban: Fabick gyógyszer. Jekelius gyógyszer. G. Antal & C. Károly-Fehérvárt: Sander gyógyszer. Segesvárt: Misselbacher & Deutsch. Déván: D. Beszterczán: Dietrich & Fleischer. Décsen: Krömer Sámuel. Déván: Bosniaki & Gergely. Medgyesen: Folbert gyógyszer. Nagy-Egyed: Oberth J. gyógyszer. M. Váradhelyt: Pogarasi D. és Bucher. Szászvároson: Leonhardt, Büchler. Szász-Régenben: Traugott és Wachner. Zilahon: Weiss gyógyszer. Sz.-Somlyón: R. Tarsa Ign. Kézdi-Váradhelyt: Nagy Jakab. Bőszörményben: Lányi J. gyógyszerész. Nagy-Bányán: Papp gyógyszer. N.-Károlyban: Jellinek gyógyszer. Nyiregyháza: Bertalan gyógyszerész. Szinyér-Váralján: Gerber gyógyszer.

STEIN JÁNOS könyvkereskedésében Kolozsvárt.
Harmath Józsefnél Tordán, Wittich Józsefnél Marosvásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentygyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sindel Károlynál Brassóban, Wagner Józsefnél Károlyfejtővárt kapható:

Irodai fali Naptár

1867-ik közönséges évre

katholicus és protestáns, görög-orosz, és izraelita naptárral, bélyeg-illeték táblákkal, a kolozsvári cs. kir. levél- és szekérposta, távir- da, valamint a Biasini gyorskocsi menetrendével ellátva.

Különös tekintettel hivatali használatra.

Ára 30 kr. o. é.

KOLOZSVÁRI NAGY NAPTÁR

1867-dik évre.

Szerkesztette **K. Papp Miklós**. III-dik évfolyam.
Mellékletül **Haynald Lajos**, **P. Szakácsi Vitus**, **Horváth Mi- hály** arcképek, és **Doré Gusztáv** „Vízözön” című remek genre-képe ré- zetszoborban.

Ára 1 frt. Postán küldve 1 frt 10 kr.

Ugyan csak Stein Jánosnál kapható:
Gombostű-naptár, hölgyek számára, 1867-re. Szerkeszté: Hajnalka, egy aczélmetszettel, csinos aranykötésben 1 frt 50.
Aurora, Album-naptár 1867-re, a magyar hölgyek számára. Szerkesztik: Áldor Imre és Zilahy Imre. Ára fűzve 1 frt 20 kr.
Godolányi A. Gazdasági zseb-naptár 1867-re, minden óra külön napló-füzettel. Ára 1 frt 80 kr.
Kassay A. Ügyvédek-naptára 1867-ik évre. Ára kötve 1 frt 20 kr.

Sajtó alatt van s közelebből meg fog jelenni:
Egy falat kenyér története.
Levelek az ember életéről. Növendék ifjak számára.
Racé I. után Szász Domokos.
Melléklet: STEIN J. könyvtarleszállítási hirdetménye.

Ugyan csak STEIN JÁNOSnál kolozsvárt:
Pozner Károly Lajos
első magyar és kir. szabadalmazott

könyvgyárának

fő rakfára,

hol is intézetek, gyárosok, kereskedők és iparosok számára megkíván- tató, valamint háztartási és gazdasági számadásokhoz, egy szintén közönsé- gi hivataloknak szükséges — bármily alakú — kisebb és nagyobb vonalzótt és vonalzatlan könyvek — nagy választékban — határozott gyári áron kaphatók.

(395) (1-3)

Eladó kereskedés.

Egy jó helyen lévő fűszer-, festék- és vas- kereskedés szá- bad kézből eladó. — Értekezhetni Tordán a „Szarvashoz” címzett kereskedésben a piacon 568 számú háznál.

(390) (3-3)

Állomást keres

Egy értékes bizonyítványokkal ellá- tott mű-kertész, ki is az erdélyi első má- gasokat számos évekig híven szolgálta. Egyszermind tudatja, hogy mint oskolá- kat végzett a mű-kertészsegen kívül egyéb szolgáltatást is képes folytatni. Értekezhetni akár levél által, akár személyesen
WEINMANN JÁNOSnál,
Kolozsvárt.

(387) (4-12)

HEY VILMOS

zongora-készítő,

Bécsből, ajánlja egészen új sa- ját készítményű zongoráit, a leg- jutányosabb árakért; elvállal min- denféle **igazításokat** és **han- golást**, helyben és vidéken is. Lakása: farkasutca 82-dik szám, földszinten a jobb oldalon.